

Veckans växt v. 22 2010

Revue Horticole, 1882

Mönjelilja (*Clivia miniata*)

"...en av de allra tacksammaste, mest dekorativa och vackert blommande och, om man så får säga, "äkta rumsväxter", som finnas."

Axel Holzhausen, *Våra växter och blommor inomhus*, 1924

Mönjelilja, *Clivia miniata*, introducerades till Europa i början på 1850-talet. Släktet *Clivia* tillhör amaryllisfamiljen och har sin hemvist i Sydafrika. Kafferlilja, *C. nobilis*, är typarten och beskrevs 1828. Släktet bestod länge av tre arter: kafferlilja samt mönjelilja, *C. miniata*, och *C. gardenii*, båda beskrivna på 1850-talet. 1946 tillkom en ny art i släktet och 2002 respektive 2004 ytterligare två arter, så idag rymmer släktet sex arter.

Släktet har fått sitt namn efter Lady Clive, hertiginna av Northumberland, som tillhörde en mycket växtintresserad släkt, av någon beskriven som en familj med blått blod och gröna fingrar.

Den mest odlade och välkända arten i släktet är mönjeliljan, som har upprätta blommor i blomställningen till skillnad från de övriga fem arterna som har hängande blommor. Beskrivningen gjordes 1854 av Hooker som *Imantophyllum miniatum*, och tio år senare ändrades namnet av Regel till *Clivia miniata*. Mönjeliljan i Hookers publikation hade smala, halvmeterlånga blad och 12-15 blommor i blomställningen.

Artepitet *miniata* betyder rödfärgad. Det finns många former med mer eller mindre orangefärgade, cinnober- eller karmosinröda blommor i olika nyanser. Den ena fantastiska mönjeliljan efter den andra togs fram i England, Belgien och Tyskland. 1899 kom den första rapporten om en form med gula blommor, idag sorten 'Citrina'. Det finns också mönjeliljor med varierade blad. Idag är intresset för kliviasläktet framförallt stort i USA, Sydafrika, Japan, Australien och på Nya Zeeland.

Med sina mörkt gröna blad och klart färgade blommor har mönjeliljan varit en mycket uppskattad rumsväxt. Städsegrön och med blommor som håller relativt länge, dessutom är växten tålig och tämligen lättskött. En del mönjeliljor vill dock ha en sval (ner mot 10°C) och relativt torr vintervila för att gå i blom, andra verkar inte vara så kinkiga.

Till krukväxtuppropet har det hittills kommit ett 30-tal tips om mönjeliljor som visar på en stor variation när det gäller bladen som är smala/breda, korta/långa, rem- eller tunglika samt blommornas form och färg. Och så har vi erfarit att en del av dem doftar!

Känner du till en mönjelilja vars odlingshistoria du kan följa till före 1960 – hör av dig till Krukväxtuppropet!

Text: Anita Ireholm